

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REGIO
Programul Regiunea Centru 2021-2027

Raportul 1 de Monitorizare a PDR Centru 2021-2027

versiunea finală de lucru

16 DECEMBRIE 2024

PDR Centru 2021-2027

- **Principalul document de planificare** elaborat la nivel regional și asumat de către factorii de decizie din **Regiunea Centru**
- **Document - cadru la nivel regional** prin care se stabilesc **viziunea de dezvoltare, obiectivul global și obiectivele specifice** de atins la finalul perioadei de programare și se propun **direcțiile de acțiune și măsurile** necesare pentru atingerea obiectivelor
- Elaborat de către ADR Centru în perioada 2020-2021, printr-o strânsă cooperare cu **structurile partenariale regionale**
- Planul a primit **Avizul nr. 97/4.08.2022** emis de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
- PDR Centru a fost aprobat prin **Hotărârea nr. 17/ 19 octombrie 2022** a Consiliului pentru Dezvoltare Regională Centru

- **DS1** „Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă”
- **DS2** „Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare”
- **DS3** „Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate”
- **DS4** „Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice”
- **DS5** „Turism și patrimoniu cultural”
- **DS6** „Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura”

Monitorizarea: scop, metodologie, conținut

Scop

Monitorizarea progreselor înregistrate în ceea ce privește implementarea PDR Centru, gradul de atingere a obiectivelor stabilite și impactul generat de măsuri

Metodologie

- Implementarea unui sistem propriu de indicatori de monitorizare aferenți celor 6 domenii strategice (144 indicatori de realizare și de rezultat)
- 3 Rapoarte Strategice de Monitorizare (2024, 2027, 2029)

Conținut

- Evoluția domeniilor strategice incluse în PDR Centru
- Realizările obținute cuantificate pe baza indicatorilor de monitorizare
- Situația implementării portofoliului regional de proiecte
- Probleme întâmpinate
- Eventuale propuneri de revizuire a unor priorități sau măsuri

Rapoartele de monitorizare a PDR Centru 2021-2027 sunt transmise către CRP Centru în vederea analizării și avizării, fiind ulterior înaintat spre aprobare către Consiliul de Dezvoltare Regională Centru

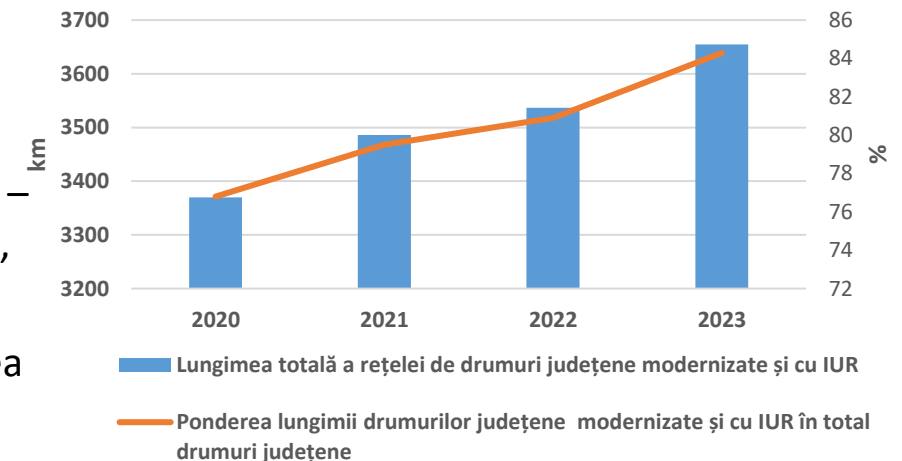
D.S.1 Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale

În perioada 2021-2024 au continuat investițiile pentru extinderea și modernizarea infrastructurii de transport și de internet de viteză. Aceste investiții au permis progrese evidențiate de evoluțiile indicatorilor specifici înregistrate în perioada 2020-2023

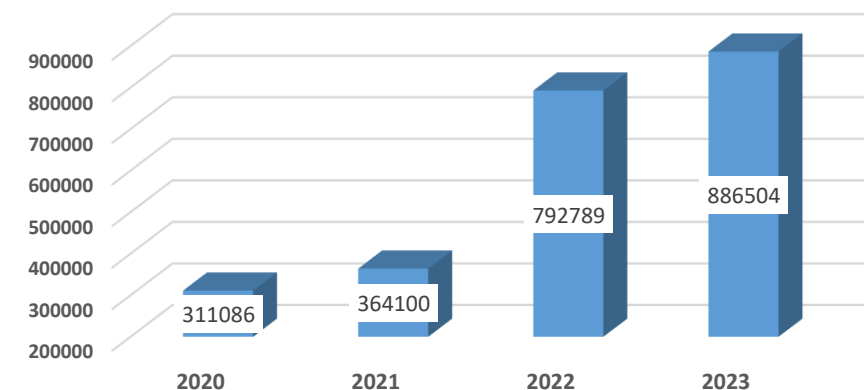
- **Lungimea totală a autostrăzilor** din Regiunea Centru este cu 28% mai mare, ajungând la 228 km la sfârșitul anului 2023; tronsoane în lucru pe A1 (Sibiu-Pitești), A8 (Tg. Mureș-Ungheni) și A13 (Sibiu-Bacău), însumând 126 km
- **Lungimea drumurilor județene modernizate** sau cu îmbrăcămînți ușoare rutiere s-a extins cu 8,5%, reprezentând 84,3% din totalul lungimii DJ-urilor
- **Variante ocolitoare** (Sfântu Gheorghe, 11,5 km, finalizată în oct. 2024, Sibiu – Sud, Târgu Mureș, Alba Iulia-Nord, Odorheiu Secuiesc Nord, Făgăraș, Reghin, Mediaș, Sighișoara, Miercurea Ciuc – în proiectare sau execuție.
- **8 proiecte de reabilitare și modernizare a drumurilor județene** din Regiunea Centru contractate prin PR Centru, însumând 274 km drum modernizat
- Extinderea cu 7,3% a lungimii **rețelei feroviare**, **finalizarea lucrărilor de modernizare a CF** între Sighișoara și Simeria, modernizare a tronsonului de cale ferată Coșlariu- Cluj Napoca (în curs), modernizarea gărilor din Teiuș și Războieni (în curs)
- Deschiderea **Aeroportului Internațional Brașov** (iunie 2023), modernizări și extinderi la aeroporturile din Sibiu și Tg Mureș
- **Traficul aeroportuar** de pasageri la nivel regional a crescut de 2,9 ori
- Operaționalizarea **terminalului intermodal** de la Decea (inaugurat în mai 2024, investiție privată în valoare de 20 milioane euro)

Ponderea gospodăriilor cu acces la internet a crescut de la 85,3% la 90,3%

Lungimea și ponderea drumurilor județene modernizate

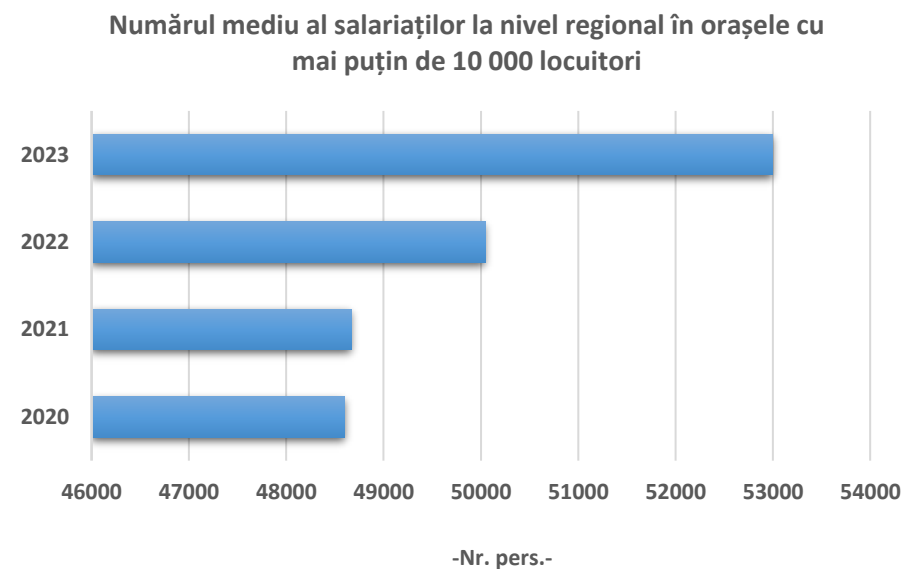
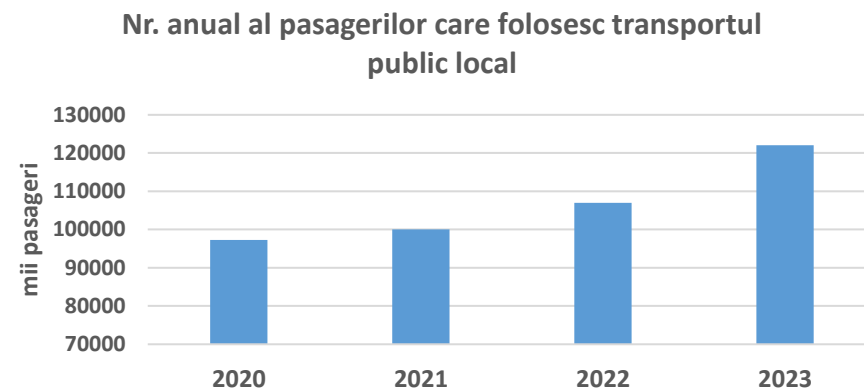
Nr. anual pasageri înregistrați în aeroporturile Regiunii Centru

D.S.1 Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale

În perioada 2021-2024 au continuat investițiile pentru extinderea și modernizarea infrastructurii urbane a Regiunii Centru. Aceste investiții au permis progrese evidențiate de evoluțiile indicatorilor specifici înregistrate în perioada 2020-2023.

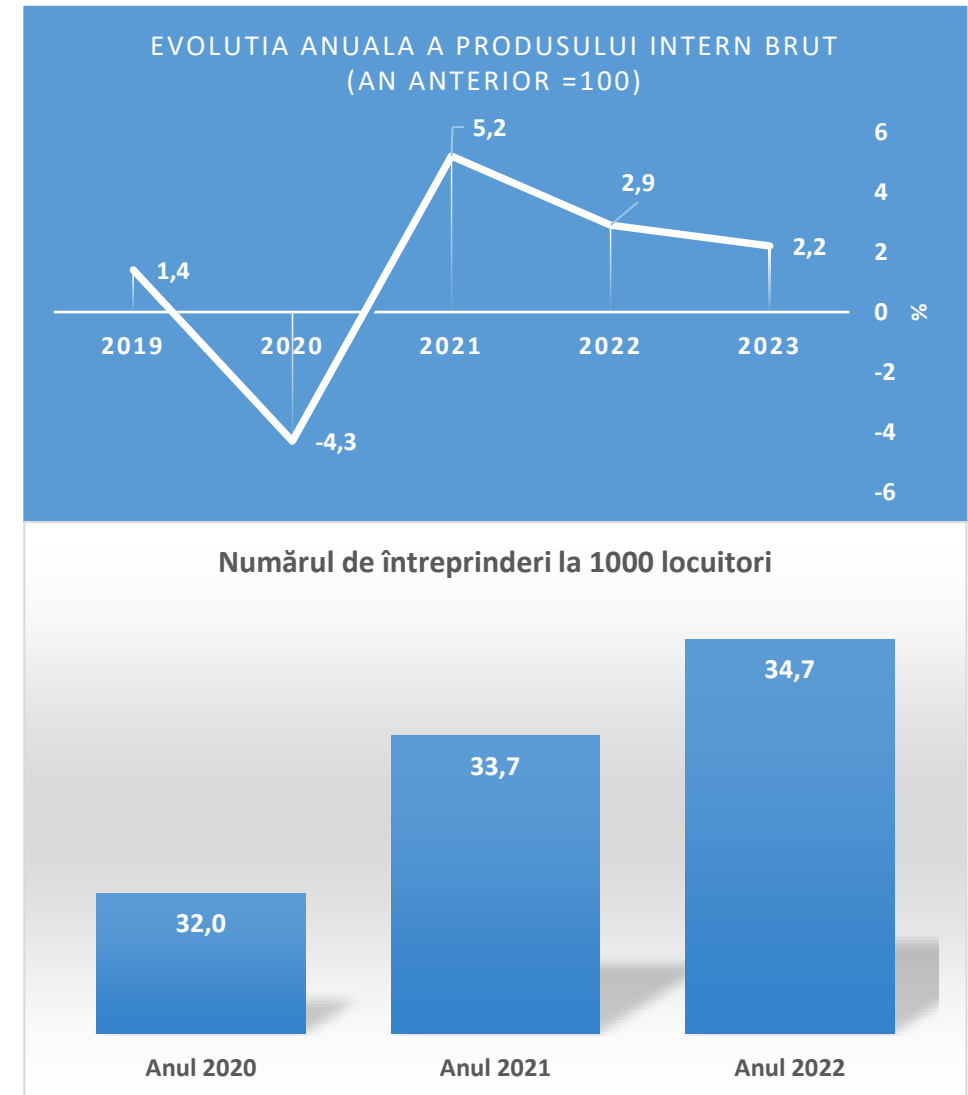
- Continuarea procesului de „re-ruralizare”: 90% din localitățile urbane au fost afectate de **declinul demografic** în perioada 2002-2021, iar nr. populației urbane a Regiunii Centru a scăzut cu 16,3%
- **Provocări:** extinderea rezidențială insuficient reglementată, întâzieri în dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, mobilitatea urbană redusă, întâzieri în tranziția digitală, spațiile verzi insuficiente și inegal răspândite, zone degradate, accentuarea polarizării sociale
- Lungimea totală a **străzilor orășenești modernizate** la nivelul Regiunii Centru a crescut cu 109 km, ceea ce corespunde unei creșteri de 3,4%
- Numărul anual de **pasageri ai transportul public local** în județele Regiunii Centru a crescut în perioada 2020-2023 cu 25,4%
- 9 municipii și orașe cu **sisteme de transport urban digitalizate** noi sau modernizate prin PR Centru
- 6,5 milioane **utilizatori ai sistemelor publice de transport noi** sau modernizate/ an
- 86 km de **piste ciclabile** care beneficiază de finanțare prin PR Centru
- 14 **proiecte finanțate prin PR Centru** având ca beneficiari UAT-uri urbane cu mai puțin de 10 mii locuitori (aprox. 100 000 beneficiari)
- Creșterea cu 9% a **numărului salariaților** din orasele mici ale Regiunii Centru în perioada 2020-2023

D.S.2 Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare

După scurtul declin înregistrat în anul 2020, Regiunea Centru și-a reluat creșterea economică și a accelerat procesul de transformări structurale la nivel economic. Valorile indicatorilor de mai jos reflectă evoluțiile înregistrate în perioada 2020-2023

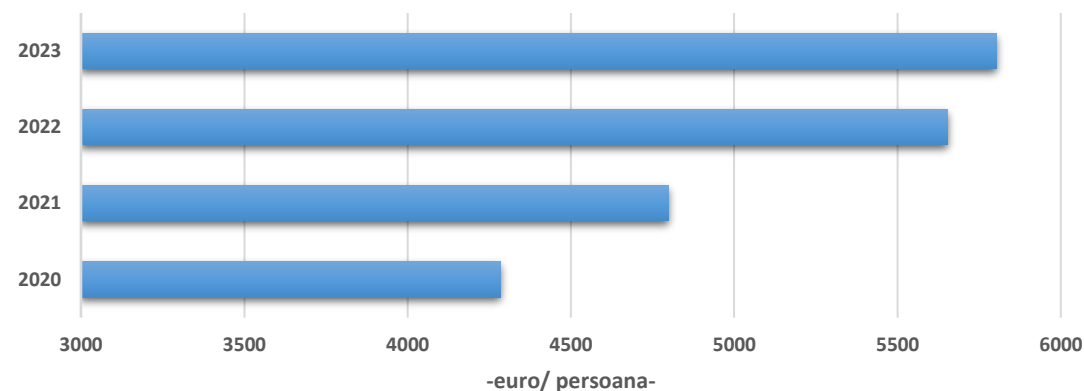
- **PIB/locuitor** la standardul puterii de cumpărare a crescut de la 20800 euro în 2020 la 25200 euro în anul 2022
- **Raportul între P.I.B./loc. la nivel regional și media UE27** a crescut de la 69% în 2020 la 71% în 2022
- **Numărul firmelor locale active** la nivelul Regiunii Centru a crescut cu 7% între 2020 și 2022
- **Nr. firmelor la 1000 locuitori** a crescut de la 32 în anul 2020 la 34,7 în anul 2022
- **Soldul investițiilor străine directe (ISD)/ loc.** a crescut cu 16,6% în intervalul 2020-2023
- **Valoarea exporturilor/locuitor** a crescut cu 35,4% în perioada 2020-2023
- **Grupe principale de mărfuri exportate:** mașini și echipamente electrice (33,6%), mijloace de transport (29,8%), metale și articole metalice (8%), lemn și mobilier (6%), textile (4,6%)

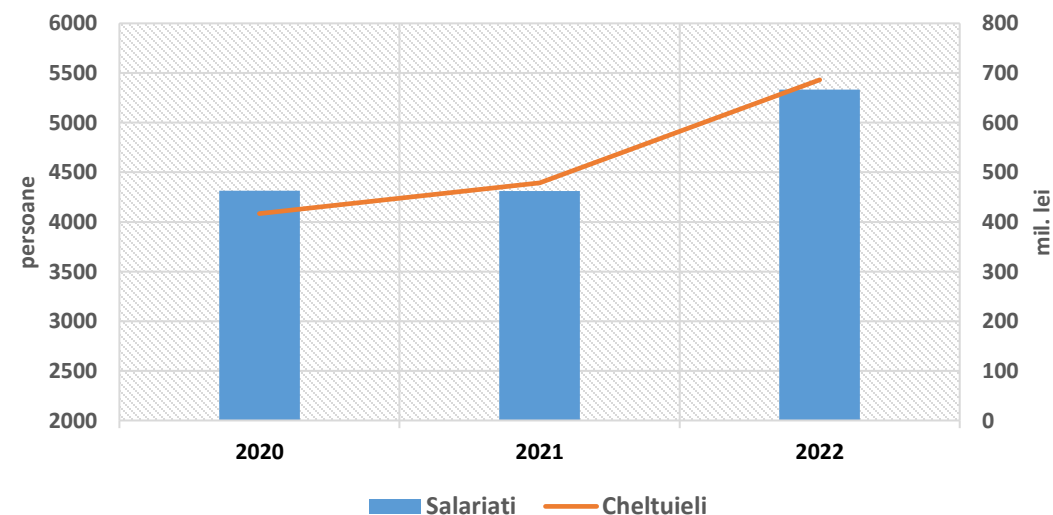
D.S.2 Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare

- **Numărul parcurilor industriale** a rămas nemodificat în perioada 2020-2023: 19 parcuri industriale, cu o suprafață totală de aproximativ 530 ha
- **Nr. incubatoarelor de afaceri** a crescut de la 4 la 12 (incl. cele în curs de operaționalizare) în perioada 2020-2023
- **Indicele relativ al inovării** conform *Regional Innovation Scoreboard 2023* a scăzut între 2020 și 2023 de la 26,5% la 25,7%, Regiunea Centru rămâne în categoria inovatorilor emergenți
- **Valoarea totală a cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare** a crescut în perioada 2020–2022 cu 64,6%; totuși aceste valori rămân sub media UE27 dacă sunt raportate la valoarea P.I.B.
- **Numărul angajaților în activitatea de cercetare-dezvoltare** a crescut cu 23% în perioada 2020-2022
- **Ponderea companiilor inovative** a scăzut de la 10,9% în perioada 2019-2020 la 9,8% în perioada 2021-2022

Valoarea exporturilor / locuitor în perioada 2020-2023

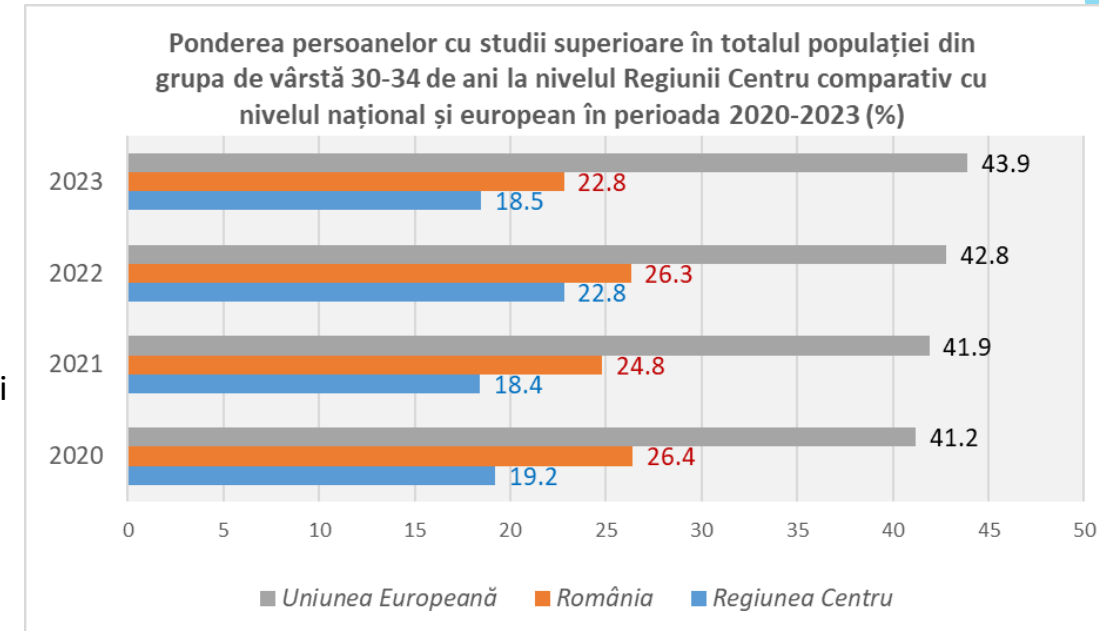
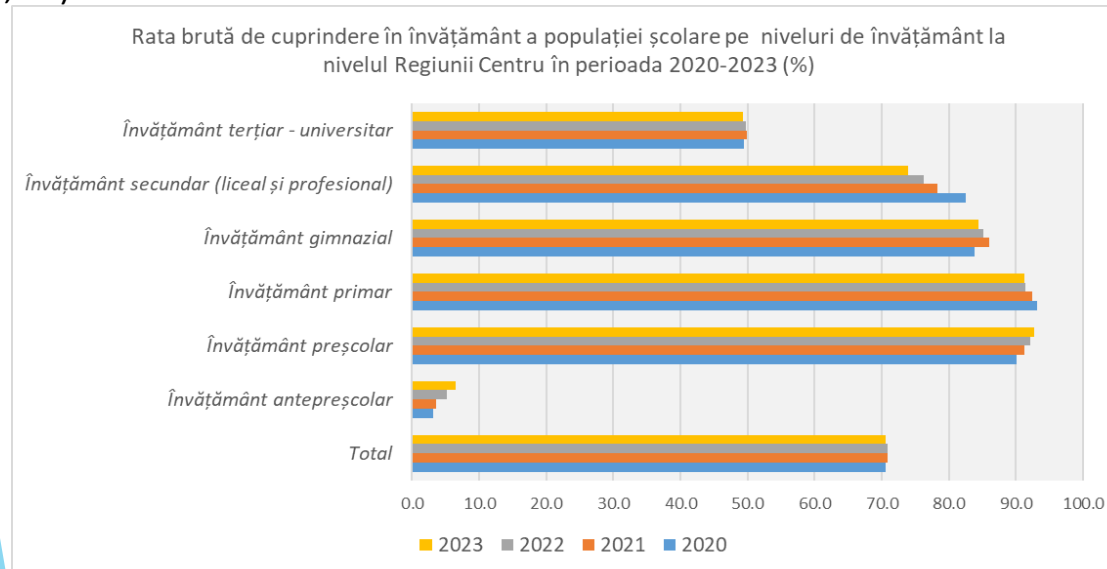
Evoluția cheltuielilor și a numărului de salariați din activitate de cercetare-dezvoltare la nivelul Regiunii Centru

DS3 Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate

Educația și formarea profesională au fost și rămân o prioritate pentru Regiunea Centru iar în actuala perioadă de programare sunt alocate fonduri importante pentru modernizarea infrastructurii școlare și pentru creșterea accesului la educație.

- Evoluții modeste în ce privește indicatorii referitori la educația inițială și continuă, educația terțiară
- *Rata de părăsire timpurie a școlii* în Regiunea se menține la 21% , aceste valori fiind sensibil mai mari față de media națională și de peste 2 ori mai mari față de media UE
- *Ponderea persoanelor cu studii superioare în totalul populației din grupa de vârstă 30-34 de ani rămâne foarte scăzută (18,5%), fiind sub media națională (22,8%) și mult mai mică decât media UE (43,9%).*
- *Rata de participare a adulților la cursurile de formare profesională* în ciuda unei creșteri de la 1% la 3,7% rămâne mult sub media națională (6,7%) și media UE (12,8%).

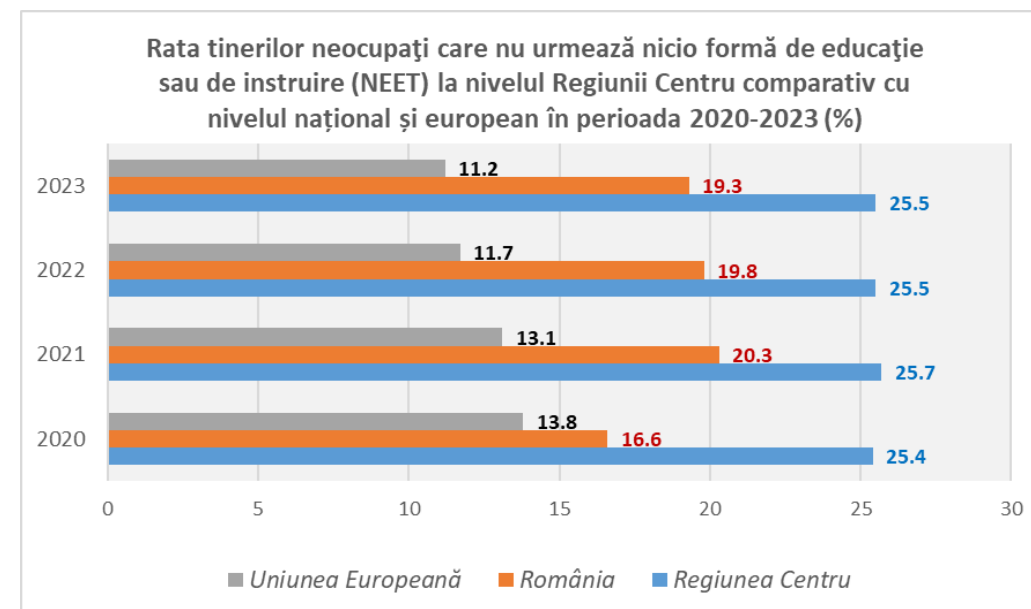
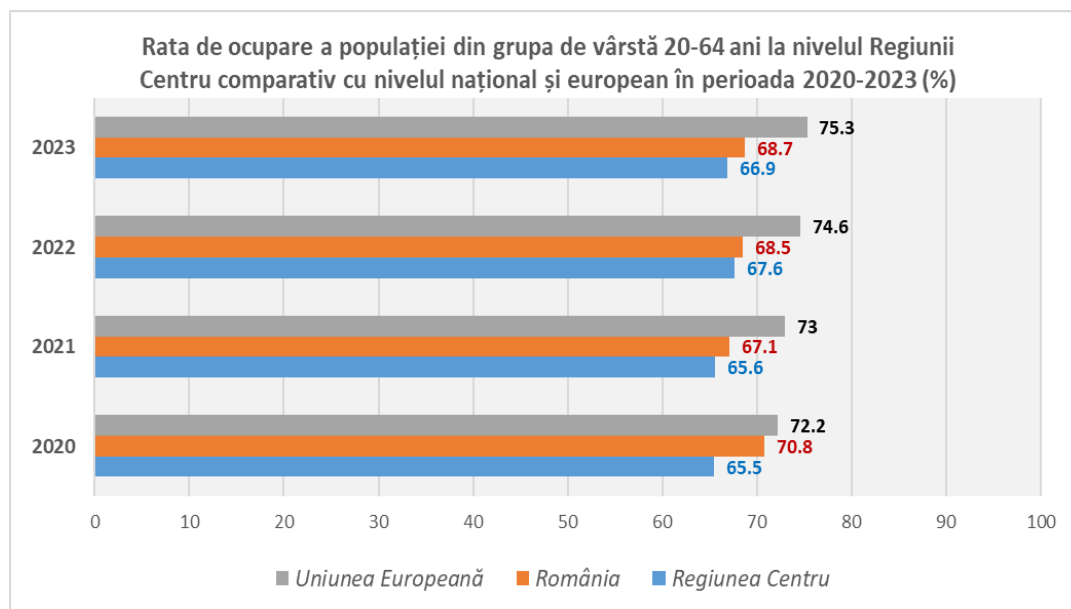
Proiecte de investiții în infrastructura de educație

- PNRR, Componenta 15 "Educație": 1126 proiecte (1,84 mld. lei)
- PR Centru, Prioritatea 6 "O regiune Educată": 40 proiecte (234,64 mil. lei)

DS3 Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate

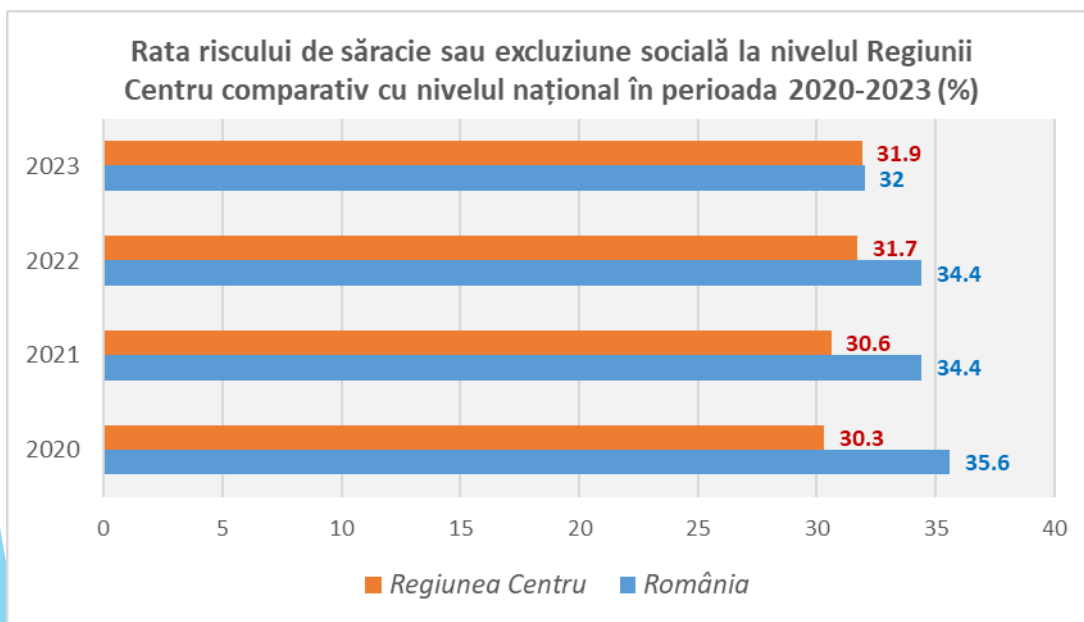
În perioada 2020-2023 ocuparea la nivel regional s-a îmbunătățit și rata șomajului s-a redus ca urmare a creșterii economice. Cu toate acestea, ponderea tinerilor NEETS rămâne foarte ridicată și rata de ocupare în mediul rural se menține scăzută

- Rata de ocupare a populației pentru grupa de vârstă 20-64 ani a crescut de la 65,5% la 66,9% în perioada 2020-2023, însă valorile sunt sub media națională și europeană
- Menținerea disparităților vizibile între urban și rural în ce privește rata de ocupare
- Rata șomajului pentru grupa de vârstă 20-64 ani a scăzut de la 6,6% la 4,2%
- Evoluții modeste în ce privește integrarea tinerilor pe piața muncii (ex. rata tinerilor NEETs: 25%)
- Șomajul în rândul tinerilor rămâne o provocare la nivel regional, chiar dacă se observă o ameliorare a ratei șomajului pentru grupa de vârstă 15-29 ani la 17,5% în 2020 la 14,5%, în 2023

DS3 Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate

- Un număr semnificativ de locuitori ai Regiunii Centru se confruntă cu diferite forme de sărăcie și deprivare materială sau sunt expuse riscului de sărăcie
- Peste 30% din populație se află în risc de sărăcie sau excluziune socială, iar aprox. 20% din populație se confruntă cu deprivare materială și socială severă
- Aceste date evidențiază legătura strânsă între nivelul de educație, gradul de ocupare și gradul de sărăcie precum și persistența unor disparități economice și sociale importante

Gradul de acoperire cu servicii sociale în 2023:

- Numărul furnizorilor de servicii sociale acreditați: 595 (33% privați, 67% publici)
- Numărul serviciilor sociale licențiate : 963
- Numărul localităților unde funcționau servicii sociale licențiate: 201 (49%)

Proiecte prin PNRR, Componenta 13 "Reforme sociale": 29 proiecte (108,62 milioane de lei) - investiții în infrastructura socială pentru copii, persoane cu dizabilități, persoane vârstnice

DS3 Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate

Modernizarea infrastructurii sanitare, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de îngrijire a sănătății reprezintă o prioritate regională evidențiată atât în PDR Centru cât și prin programele și liniile de finanțare dedicate

Scăderea valorilor **ratei mortalității infantile** la nivel regional de la 7,2‰ la 6,0‰ în perioada 2020-2023, menținându-se ușor peste media națională

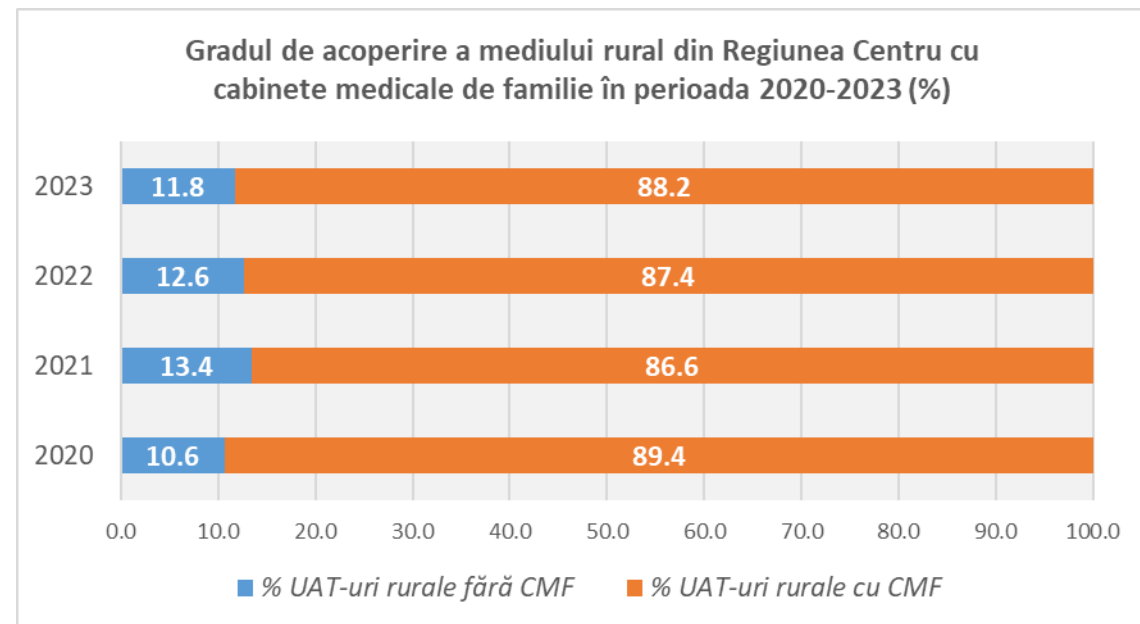
Dacă în ce privește indicatorul **număr de paturi în unitățile sanitare** nu s-au înregistrat modificări semnificative în perioada 2020-2023, se pot menționa **investiții importante în modernizarea și dotarea unităților medicale cu și fără facilități de internare**

Proiecte de investiții în infrastructura de sănătate:

- PNRR, Componenta 12 "Sănătate": 162 de proiecte (741,28 milioane lei)
- PNRR, Componenta 7 "Transformare digitală", I3 "Realizarea sistemului de eHealth și telemedicină": 13 proiecte (38,74 milioane lei)
- Programul Sănătate: 11 proiecte (93,35 milioane de lei)

Numărul de medici la 10.000 de locuitori a crescut de la 34 la 38 în perioada 2020-2023.

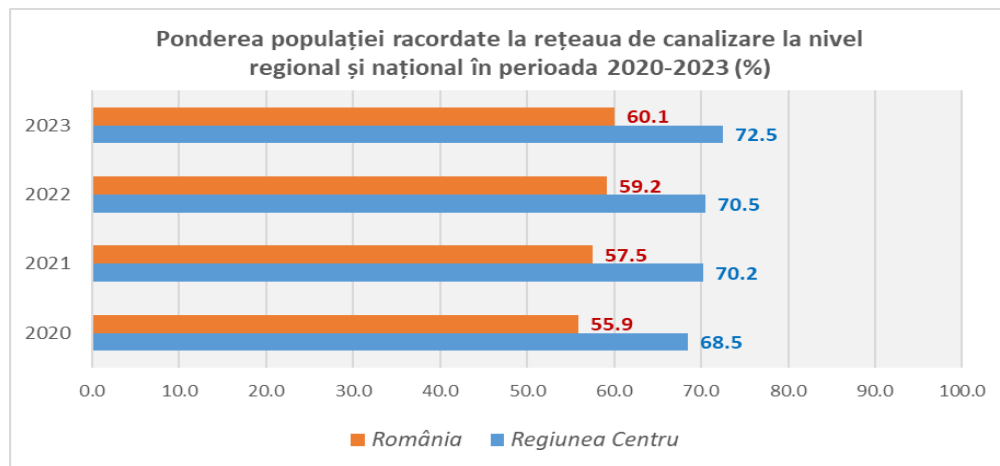
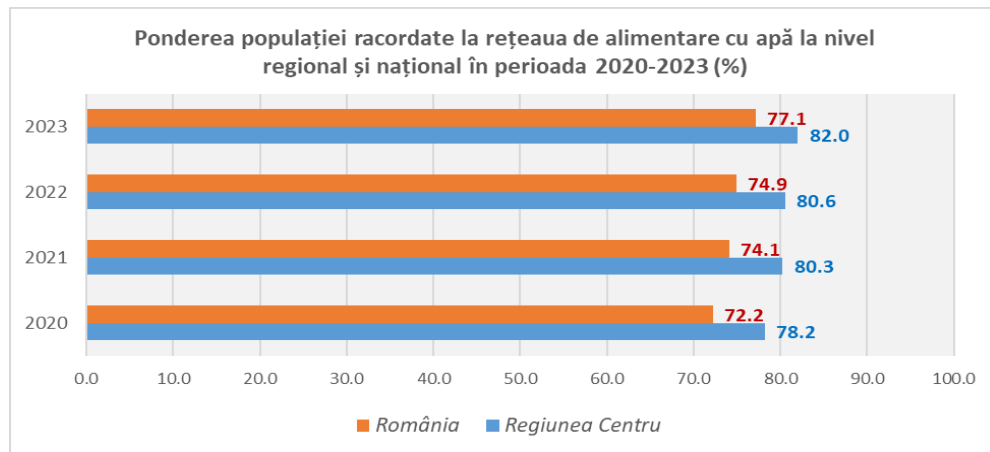
Accesul la servicii de sănătate a unei părți a populației care locuiește în mediul rural este deficitar (ex. din cele 357 comune ale regiunii în 42 nu exista în anul 2023 niciun cabinet medical de familie)

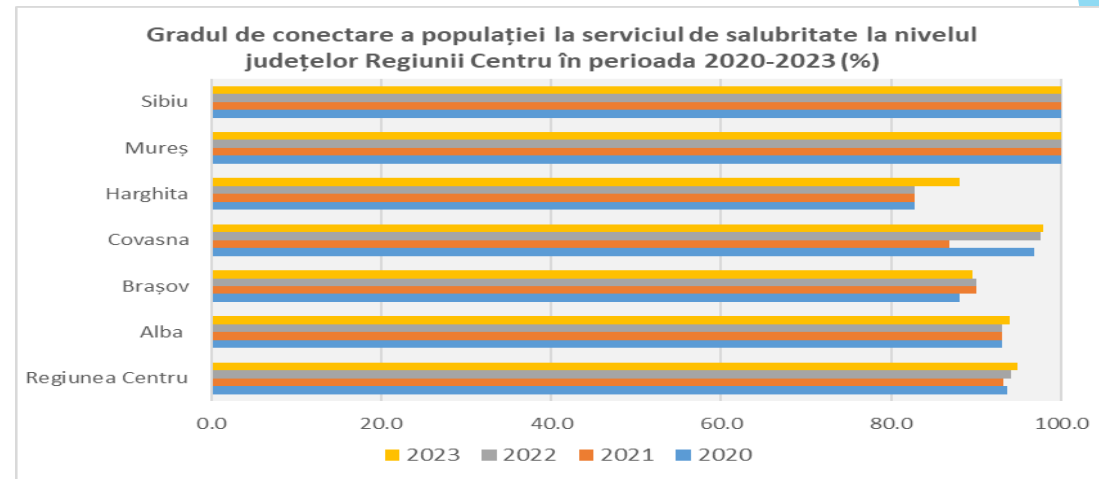
DS4 Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

Progrese în domeniul îmbunătățirii **infrastructurii de alimentare cu apă și de canalizare**, în paralel cu creșterea numărului populației racordate la rețelele de apă și canalizare

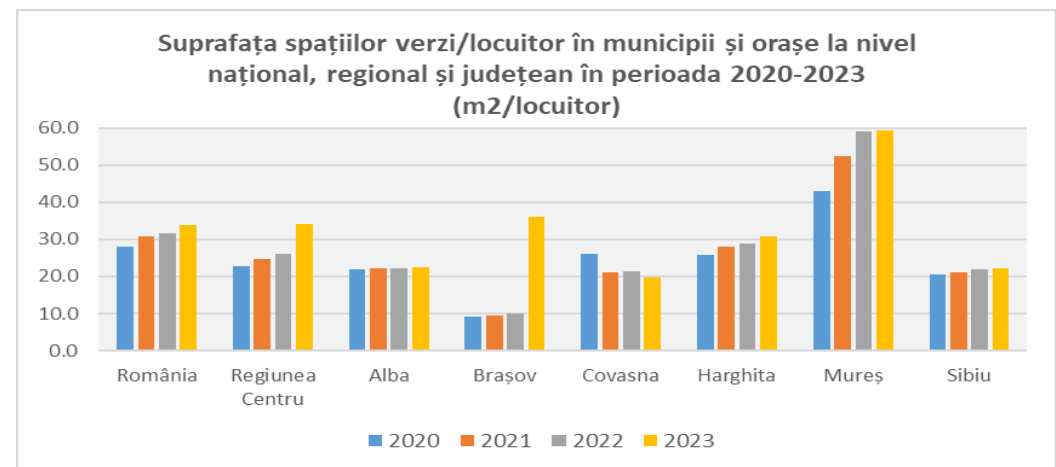
În perioada 2020-2023, lungimea totală a conductelor de alimentare cu apă a crescut cu 9,2%, iar cea a lungimii conductelor de canalizare cu 16,1%

Gradul de conectare a populației la serviciul de salubritate a crescut în perioada 2020-2023 de la 93,6% la 94,9%, acoperirea în zonele rurale fiind mai scăzută (91,9% în anul 2023)

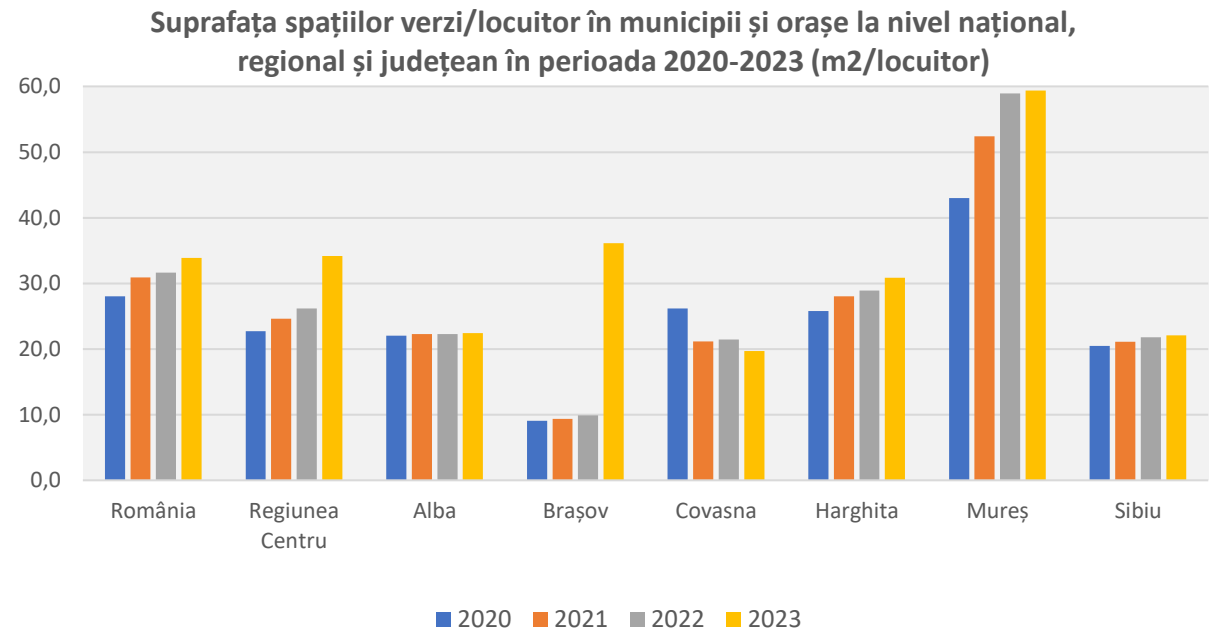
Suprafața totală a spațiilor verzi în municipii și orașe s-a mărit în perioada de referință cu 44,6% ajungând la 4340 hectare în 2023, iar suprafața spațiilor verzi/locuitor a înregistrat o creștere de la 23mp la 34 mp

DS4 Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

Politicile și programele de protecție a mediului, de combatere și adaptare la schimbările climatice, de creștere a eficienței energetice și utilizării resurselor materiale vor avea alocări semnificativ mai mari în perioada 2021-2027 comparativ cu precedenta perioadă

- Rămâne în continuare o provocare la nivel regional tranziția către o economie circulară și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor
- Prioritățile regionale privind stoparea declinului biodiversității se încadrează în prioritățile strategice la nivel național și european
- Suprafața terenurilor pe care s-au executat regenerări artificiale a crescut în perioada de referință la nivelul Regiunii Centru cu 10,4%, ajungând la 2022 hectare în 2023

Proiecte de investiții în infrastructura în perioada 2020-2023

- **PR Centru**, Prioritatea 3: 6 proiecte (valoare nerambursabilă totală de 36,7 milioane lei) vizând investiții în infrastructura verde și albastră în mediul urban din regiune și alte 28 proiecte cu o valoare nerambursabilă totală care se ridică la 438,24 milioane lei având ca scop reabilitarea energetică a clădirilor publice și rezidențiale.
- **PNRR**, Componenta 5 "Valul Renovării": 192 proiecte pentru investiții în eficiența energetică a clădirilor publice și rezidențiale (valoarea totală a acestora ridicându-se la 1750,4 milioane lei)

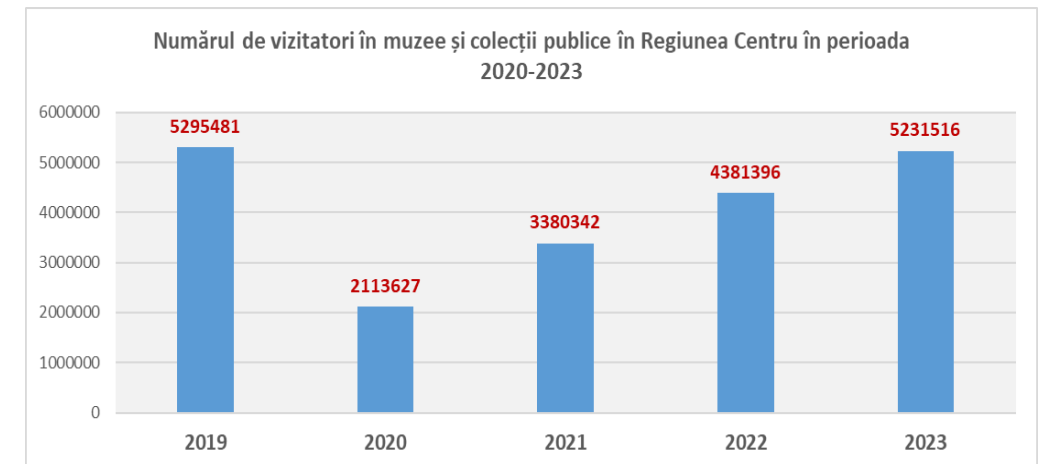
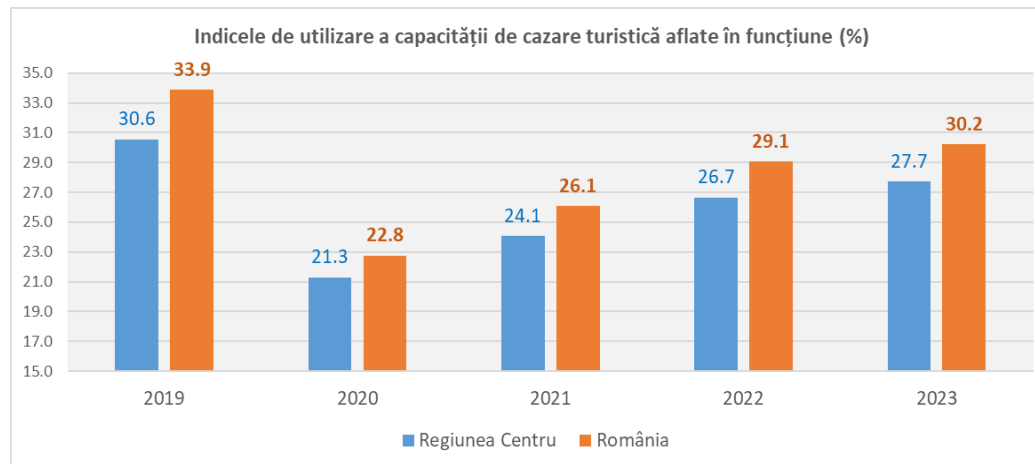
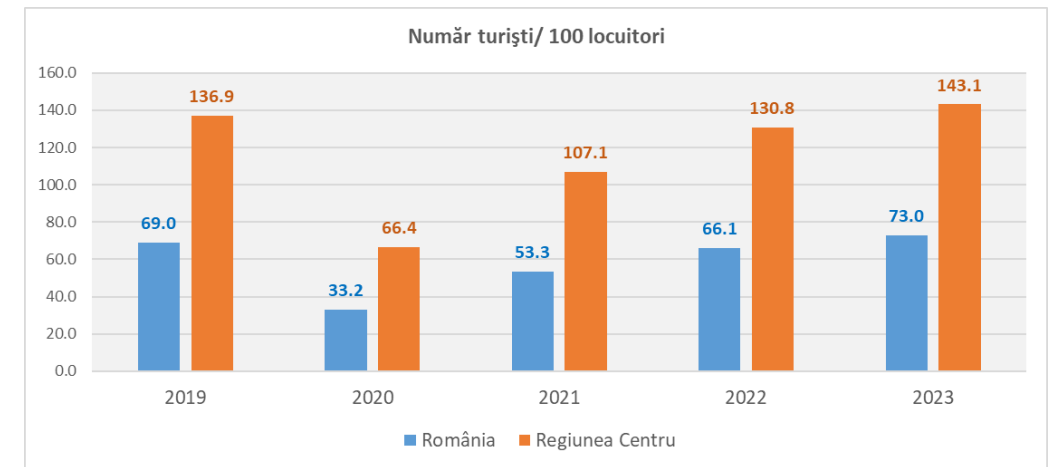
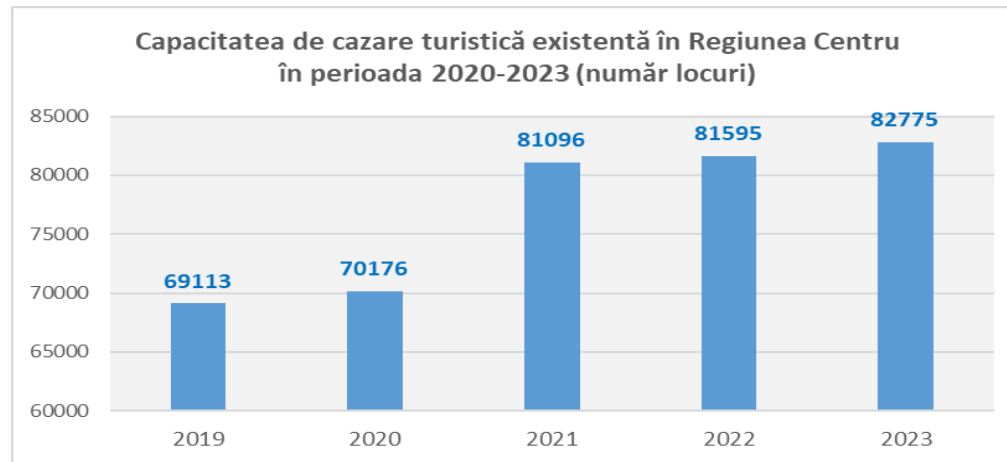
DS5 Turism și patrimoniu cultural

Datele statistice privind fluxul turistic la nivel regional evidențiază revenirea în anul 2023 a acestui sector la valorile anterioare pandemiei COVID 19 sau chiar anumite depășiri ale performanțelor înregistrate în 2019

Numărul de sosiri:

- Creștere de 2,1 ori în perioada 2020-2023
- Creștere cu 3% în perioada 2019-2023
- Regiunea Centru se menține pe primul loc la nivel național
- Turiștii români reprezintă 86,8% din totalul turiștilor din Regiune

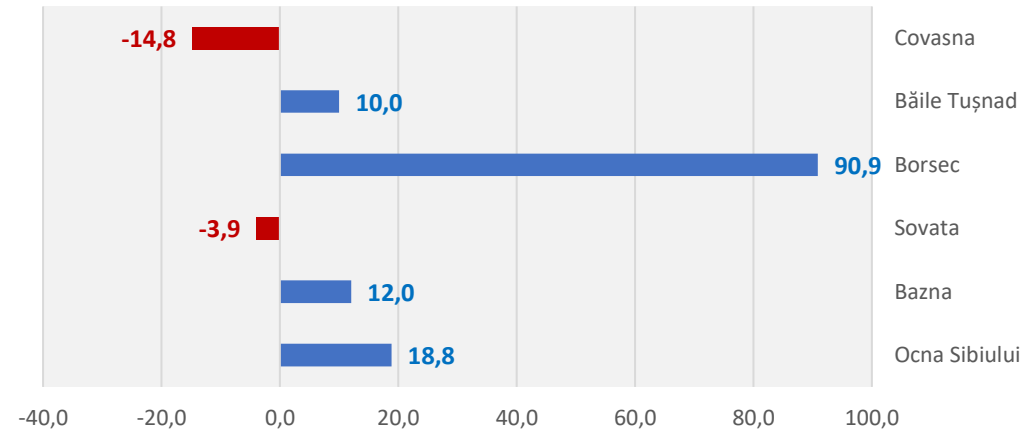
Capacitatea de cazare turistică existentă: +20%

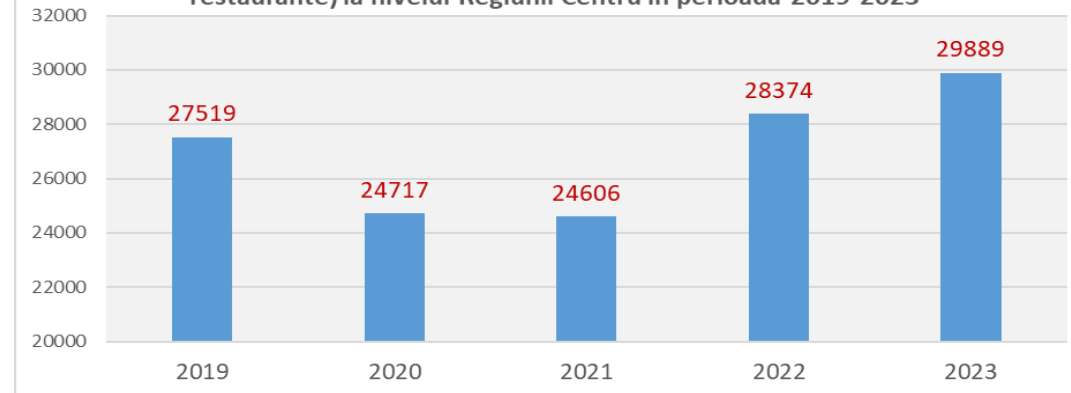
DS5 Turism și patrimoniu cultural

- Resurse și potențial de dezvoltare și atractivitate în rândul turiștilor pentru forme de turism tematic și turism alternativ și practicarea unui turism sustenabil
- 4 organizații de management al destinației turistice (OMD) din regiunea Centru au primit până în noiembrie 2024 avizul din partea Ministerului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului
- Numărul de unități locale active în domeniul economic "Hoteluri și restaurante" a crescut în perioada 2019-2023 cu 13,1%, ajungând la 5105, reprezentând 6,3% din totalul firmelor active în Regiune
- Forța de muncă în turism în 2023 la nivel regional: aprox. 35,7 mii persoane, dintre care 29,9 mii aveau statutul de salariat (creștere cu 8,6% în intervalul 2019-2023)
- În 2023, sectorul HORECA reprezintă 3,6% din totalul populației ocupate la nivel regional respectiv 4,4% din numărul total al salariaților din regiune (ponderi superioare celor înregistrate la nivelul întregii țări)
- Până la 30 noiembrie 2024, prin **PR Centru 2021-2027** au fost contractate 8 proiecte care vizează conservarea, protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural UNESCO și de clasă A cu o valoare totală nerambursabilă de 98,57 mil. lei , 5 proiecte care vizează valorificarea potențialului economic al turismului în valoare de 65,36 milioane de lei și 1 proiect având ca scop valorificarea resurselor balneare, în valoare de 4,87 milioane lei.

Rata de creștere a numărului de înnoptări în stațiunile balneoclimaterice declarate conform H.G. nr. 1016/2011 în Regiunea Centru (%) în 2023 comparativ cu 2019

Numărul mediu al salariaților în domeniul turismului (hoteluri și restaurante) la nivelul Regiunii Centru în perioada 2019-2023

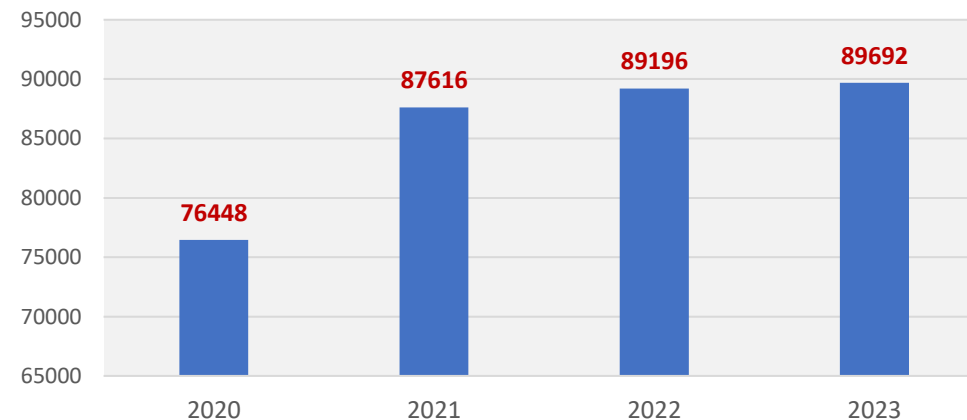

DS6 Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

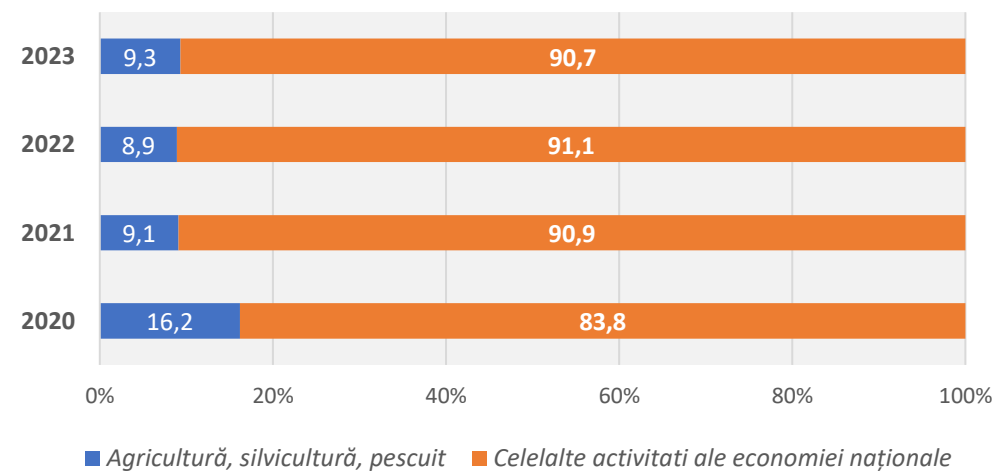
Agricultura rămâne o activitate economică importantă pentru locuitorii din mediul rural, iar indicatorii statistici surprind câteva evoluții notabile în ce privește echiparea tehnico-edilitară a localităților rurale, diversificarea economică și nivelul de viață al locuitorilor săi

- **Valoarea producției agricole** la nivelul Regiunii Centru a fost în 2022 de 12,18 mld/ lei (11,1% valoarea producției agricole a României)
- **Ponderea agriculturii** în valoarea adăugată brută regională este de 5,3% (similară cu cea la nivelul național)
- **Suprafața agricolă medie utilizată de o exploatare agricolă** este scăzută: 5,04 hectare la nivelul Regiunii Centru, problema lipsei de rentabilitate economică punându-se în cazul multor exploatații agricole mici.
- Creșterea cu 17% a **numărului de mașini agricole** în perioada 2020-2023, reducându-se corespunzător suprafața medie ce revine unui tractor (de la 22,8 ha la 18,1 ha)
- **Zona montană** ocupă aproape 50% din suprafața Regiunii Centru
- Regiunea Centru este bine reprezentată la nivel național în ce privește numărul și diversitatea **produselor montane: 974**
- **Suprafața terenurilor** pe care s-au executat regenerări artificiale: 2022 hectare în 2023, reprezentând 27,7% din cea la nivel național
- **Volumul de lemn recoltat:** 4,47 milioane mc în 2023, Regiunea Centru fiind al doilea bazin de recoltare forestieră al României (23,3% din cel național, după Regiunea N-E)

Parcul de tractoare și mașini agricole utilizate în agricultură în Regiunea Centru în perioada 2020-2023

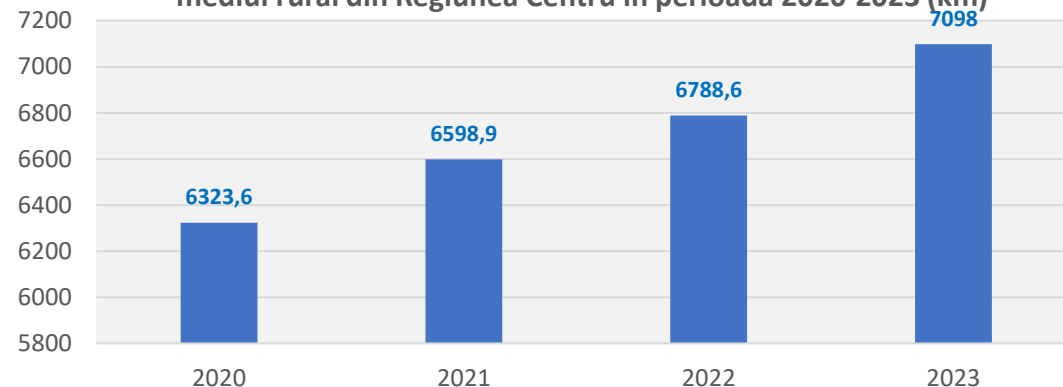
Ponderea populației ocupate în agricultură, silvicultură și pescuit la nivelul Regiunii Centru în perioada 2020-2023

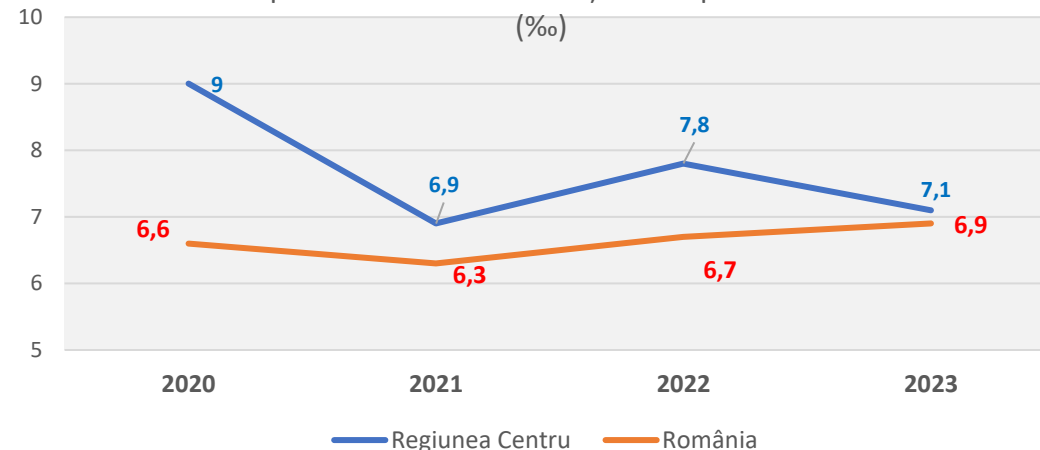
DS6 Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

- **Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă** (15 – 64 ani) din mediul rural a înregistrat o ușoară scădere în perioada de referință, ajungând la 54,9% în 2023, fiind sub media națională (57,1% în 2023)
- **Populația ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit** a înregistrat o creștere la nivelul Regiunii Centru de 4,3% în perioada de referință (de la 87,5 la 91,3 mii persoane în 2021-2023)
- **Ponderea populației ocupate** în domeniul agriculturii, silviculturii și pescuitului în total populație ocupate la nivel regional: aprox. 9%, valoare sub cea la nivel național (aprox. 11%)
- Numărul localităților din mediul rural conectate la **rețeaua publică de distribuție a apei potabile** a crescut cu 2,8% în perioada 2020-2023
- Numărul localităților racordate la **sistemul de canalizare publică** a crescut cu 7,7%.
- Din totalul de 4607 km de **drumuri comunale** din regiune, 1950 km erau modernizați sau cu îmbrăcămînți ușoare rutiere în 2023 (42,3%)
- **Rata mortalității infantile** în mediul rural a înregistrat o scădere vizibilă în perioada de referință 2020-2023 de la 9‰ la 7,1‰, valoare sensibil mai mare decât cea înregistrată în mediul urban (4,9‰ în anul 2023)
- Până în anul 2023, prin CRFIR7 Centru au fost sprijinite **35 de strategii la nivelul GAL-urilor** din Regiunea Centru, acestea fiind finanțate din fonduri nerambursabile în cadrul PNDR 2014-2020

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile în mediul rural din Regiunea Centru în perioada 2020-2023 (km)

Rata mortalității infantile în mediul rural la nivelul Regiunii Centru comparativ cu cea la nivel național în perioada 2020-2023 (%)

Dificultăți întâmpinate în procesul de monitorizare a PDR Centru 2021-2027

- Lipsa unor indicatori statistici relevanți la nivel regional, care ar fi putut completa imaginea evoluției socioeconomice a Regiunii Centru (caracteristicile fondului de locuințe, performanța energetică, emisii de GES, inovarea, digitalizarea)
- Lipsa indicatorilor statistici calitativi calitatea vieții, calitatea mediului, rata de reciclare a deșeurilor, calitatea infrastructurii și a serviciilor de sănătate etc
- Lipsa informațiilor privind implementarea proiectelor din portofoliul regional de proiecte
- Efectele investițiilor atrase din programele europene sunt măsurabile după finalizarea proiectelor, ceea ce face ca acestea să nu poată fi estimate în timp real (ex. P.I.B., productivitatea muncii etc)

2021-2027 - ÎMPREUNĂ DEZVOLTĂM REGIUNEA!

cu SUCCES!

Alba
Braşov
Covasna
Harghita
Mureş
Sibiu

